

Dansette har inte dragit de paralleller som ligger så nära. Boulangerismen erinrar, mer än någon annan rörelse under 1800-talet, om samtidens nationella, till stor del lyckade diktatursträvanden. Hos nazismen, för att ta det bästa exemplet, möter samma blandning av nationalism och radikalism, samma vädjande till alla missnöjda, samma hänsynslösa spel med skilda intressen och idéer, samma utnyttjande av det nationella nederlaget, den ekonomiska krisen och parlamentarismens svagheter. På många punkter går likheterna i detalj: rörelsens ledning bestod till stor del av äventyrare och brottslingar, propagandan inriktades i saknad av fast program på att suggerera och överväldiga, SA har i patriotlign en visserligen blek och älskvärd motsvarighet.

I sista hand blev tillfälligheter, som ingen något är i förväg kunnat förutse, avgörande för de båda rörelsernas öde. Om Boulanger tågat mot Elyséepalatset efter Parisvalet, hade han med all sannolikhet upprättat en diktatur, präglad av polisvälde, personliga hämndeakter — Boulanger var en god hatare —, nationalism och något slags oklar socialism. Om diktaturen bestått några år, hade fantasier och professorer utarbetat en ideologi, ute i världen hade skarpsinniga analyser uppvisat det skeddas nödvändighet och betraktat det som ett tecken på världens frälsning eller undergång. Nihilismens revolution hade varit ett förträffligt slagord redan för femtio år sedan. Om Hitler icke nått uppgörelse med Hindenburg i januari 1933, då nazismen redan var på retur, kunde rörelsen under inverkan av det ekonomiska lägets förbättring snabbt ha gått tillbaka. Redan på hösten 1933 hade Hitler varit en revyfigur i stället för diktator; tankarna hade fått ägna sig åt andra saker än att utarbeta nazistisk ideologi, analysera denna ideologi och lägga upp historiefilosofier på basen av nazismens seger.

Det finns alltså paralleller, men det finns också i någon mån ett sammanhang. I den lilla gruppen av boulangistiska deputerade efter 1889 års val ingick den unge Barrès; sedan tre år hade han hört till Boulangers trogna, och senare skildrade han i en lysande bok rörelsens förutsättningar (*L'appel au soldat*). Under intryck av boulangismen utformade Barrès sin ryktbara nationalism, med dess blandning av anti-intellektualism, relativism, krigiskhet, demokratisk antiparlamentarism och social radikalism. Hans åskådning kom på skilda vägar att bli en av de tankelinjer som färgade både italiensk fascism och tysk nationalism. Hitler läste säkert inte Barrès, men i "Min kamp" påträffar man tankar och uttryckssätt som slående erinrar om den franske na-

I och med fullbordandet av den tysk-ryska erövringen av Polen höjdes också krav på fred, dvs. på att England och Frankrike skulle erkänna den nya situationen. I likhet med den ryska statsledningen förklarade de svenska kommunisterna "att Englands och Frankrikes regeringar åtar sig ansvaret för krigets fortsättande, om de avvisar förhandlingar" (30/9 1939). "Det är uppenbart för alla att det framför allt är Englands regering som nu kämpar för krigets fortsättande" (11/10 1939). Att föra krig för att "undanröja hitlerismen" vore orimligt; "det är en brottslig absurditet att låta mördra miljoner under den förevändningen att man skall utrota en åskådning" (12/10 1939). I anslutning till Molotov hävdades att ett starkt Tyskland "utgjorde en nödvändig förut-

tionalisten. Förfiningen och den intellektuella oron hos Barrès kontrasterar mot Hitlers och Mussolinis vulgaritet, men sambandet existerar likväl. Något i arv har alltså den ofullgångna boulangismen lämnat åt sina till en tid mera framgångsrika, men också mera katastrofalt misslyckade efterföljare.

Herbert Tingsten

Svenska läkarförbundets behandling av kompetensen

för socialläkare är ur flera synpunkter anmärkningsvärd. I ett remissyttrande hävdades att för en socialläkare bör "alldes särskilt gälla att han är fri och obunden i politiskt avseende, så att han utan påverkan, objektivt och med strängt fasthållande vid det medicinska utgångsläget kan göra sina kunskaper och erfarenheter gällande i patientens intresse... Det har därför väckt förbundets förvåning och betänkligheter att båda de läkare som f. n. arbeta som socialläkare i Stockholm tillhöra en partipolitisk läkarförning, som förbinder läkarverksamheten med ett visst politiskt partis synpunkter". Dessa satsar är oklart och försåtligt formulerade. **Naturligtvis bör en läkare inte i sitt ar-**

bete påverkas av partipolitiska synpunkter — det är för alla en självklarhet. Men på denna grund kan inte läkare — lika litet som andra tjänstemän — hindras från partipolitisk verksamhet. Mot de båda socialistiska läkare som på en gång är socialläkare och tillhör en partipolitisk förening göres genom uttalandet en ful insinuation utan skynt av motivering. Då en av dessa läkare, dr Inghe, sedermera i ett inlägg i Svenska Läkartidningen kritiserat remissyttrandet har till detta inlägg fogats den löjeväckande föreskriften att återgivande i pressen helt eller delvis ej får ske. Här finns ej anledning att referera dr Inghes synpunkter; huvudsaken är att fastslå att både remissyttrandet och sättet att publicera kritiken härav tyder på mycket dåligt omdöme.

I en intervju förklarar hr Myrdal

att eventuellt den svenska industrin inte kan fullfölja leveransprogrammet till Sovjetunionen. Handelsministern finner emellertid tröst i satsen att "svårigheter är till för att övervinnas". Uttalandet bör jämföras med vad hr Myrdal sade före avtalets undertecknande. I Blomstermåla den 18 augusti berörde han t. ex. kritiken av avtalsfrågans handläggning och yttrade bland annat att "denna har visat en mycket elakartad tendens att söka intala medborgarna att det beramade handelsavtalet med Ryssland för med sig mycket stora vanskligheter" (steno-grafiskt referat). Vid denna tid var det alltså tecken på illvilja att säga vad handelsministern nu uttalar som en naturlig sak. Plattheten att svårigheter är till för att övervinnas är inte alldeles övertygande då det gäller svårigheter man själv åsamkat sig och som den talande förut energiskt förnekat.

En svensk diplomat, envoyé Reuterskiöld,

har i Göteborgs Handelstidning dragit ut till försvar för "den förkättade diplomatin". Hr Reuterskiöld reagerar mot tanken att en diplomat skulle vara en person "som för sitt lands skull ljuger utomlands" eller som "säger ingenting på tre eller fyra språk". Hans indignation mot sådana karaktärsticker verkar äkta, till och med litet för äkta. Han tar de skämtsamma uttrycken något allvarligt. Även hyllningarna till den diplomatiska kåren är fria från humor. "Våra diplomater är hårt arbetande, ansvars-kännande män, som redan från början av sin bana fått göra sig förtrogna icke blott med utrikespolitiska problem, utan med snart sagt allt mellan himmel och jord, från gödningsämnen till hovceremoniel." Hr Reuterskiöld själv har som diplomat måst göra allt och lära sig allt. Han har som domare upptagit borgenärsed, han har vigt som sjölasörjare, han har medlat i skilsmässomål och jordfäst, han har verkat som affärsman och säljare och som jordbrukare studerat växtsjukdomar och frosthärdig potatis — "som sjöman har jag

mönstrat folk". "som journalist syndar jag ingalunda i dag för första gången". Men allt detta övertygar oss inte om att hr Reuterskiöld är någon övermänniska. Bland annat misstänker vi att det är tämligen lätt att uppta ed, viga, jordfästa, medla och mönstra — och att det inte är svårare för diplomater än andra att kunna mycket litet i många ämnen. Som journalist bör hr Reuterskiöld i diplomatins — för att ej tala om pressens — intresse inte synda vidare. Att hr Reuterskiöld kan ljuga är möjligt, ehuru det trohjärtade i hans framställning inte tyder härpå. Att han kan säga ingenting åtminstone på ett språk är säkert. Men inte ens enligt de mest gammalmodiga föreställningar är detta tillräckligt för våra beskickningschefer.